21. Кулинич П.Ф. Земельний кодекс України: п'ять років застосування. *Земельне право України*. 2006. № 8. С. 3–9.
22. Андрейцев В.І. Конституційність деяких новацій Земельного кодексу України: законодавчі передбачення та проблеми реалізації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2005. Вип. 64. С. 64–68.
23. Пащенко О.М. Сучасні тенденції кодифікації земельного законодавства України. *Земельне право України*. 2006. № 2. С. 3–11.
24. Бердніков Є., Пастушенко П. Прийняття нового Земельного кодексу – новий рубіж земельної реформи, початок нового етапу розвитку земельного законодавства України. *Земельне законодавство України* : збірник нормативних актів, судової та арбітражної (господарської) практики : у 2 кн. / за ред. А.С. Даниленка, Ю.Д. Білика, О.О. Погрібного, В.В. Кулінича. Київ : Урожай, 2002. Кн. 1. С. 3–8.
25. Носік В. Проблеми кодифікації земельного законодавства України: тенденції і перспективи. *Право України*. 2006. № 11. С. 94–98.
26. Пащенко О.М. Теоретичні питання кодифікації земельного законодавства України. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2000. № 3. С. 89–93.
27. Guide pour l'elaboration des textes legislatifs et reglementaires : Ouvrage / Editeur: Conseil d'etat. Auteurs: Conseil d'etat / Leclerc Jean-Pierre / Bouchez Remi / Boulouis Nicolas. 2005 URL: http://www.legifrance.gouv.fr/ html/Guide_legistique/guide_leg.pdf.

УДК 349.41

ПРИНЦИПИ ІНСТИТУТУ ПРАВА СУСІДСТВА (ДОБРОСУСІДСТВА)

PRINCIPLES OF THE INSTITUTE OF RIGHT OF NEIGHBOURHOOD (NEIGHBOURLINESS)

Мироненко І.В.,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права
Навчально-наукового юридичного інституту
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

У статті розглянуто питання про загальні засади правового регулювання сусідських відносин (відносин власників і користувачів сусідніх об'єктів нерухомого майна). Зміст і спрямованість такого правового регулювання визначається його принципами. За своєю сутністю вони є конкретизацією таких загальних принципів щодо здійснення суб'єктивних прав, як добросовісність, розумність і справедливість, а також недопущення зловживання правом.
Ключові слова: добросусідство, правила про добросусідство, право сусідства, принципи добросусідства, сусідські відносини.

В статье рассмотрен вопрос об общих принципах правового регулирования соседских отношений (отношений собственников и пользователей соседних объектов недвижимого имущества). Содержание и направленность такого правового регулирования определяется его принципами. По своей сути они являются конкретизацией таких общих принципов реализации субъективных прав, как добросовестность, разумность и справедливость, а также недопущение злоупотребления правом.
Ключевые слова: добрососедство, правила о добрососедстве, право соседства, принципы добрососедства, соседские отношения.

This article concerns the general principles of legal regulation of neighboring relations (relations of owners and users of neighboring real estate objects). The content and focus of such legal regulation is determined by its principles. In essence, they are the details of such general principles of the realization of subjective rights as conscientiousness, rationality and justice, as well as prevention of abuse of the right.
Key words: neighbourliness, rules about neighbourliness, right of neighbourhood, neighbourliness principles, neighbourly relations.

Постановка проблеми. Регламентація відносин т. зв. «сусідських відносин» (відносин власників і користувачів сусідніх об'єктів нерухомого майна, насамперед – земельних ділянок) має тривалу історію, яка сягає доби римського приватного права. Ці відносини завжди мали своє правове регулювання, що відоме під назвами «добросусідство», «право сусідства»[1], «сусідське право», «право участия частного», «nachbarrecht» та ін.

У чинному українському законодавстві правове регулювання сусідських відносин переважно представлено положеннями глави 17 «Добросусідство» Земельного кодексу України (далі – ЗК України). Сьогодні вказану сукупність правових норм прийнято розглядати як самостійний правовий інститут.

Визнання «права сусідства» правовим інститутом породжує питання про загальні засади, які лежать в основі відповідного правового регулювання. Адже одна з ознак подібного правового утворення – це юридична єдність (комплексність) його положень, що, зокрема, виражається в його загальних положеннях, правових принципах і специфічних правових поняттях, створює особливий, притаманний для цього виду відносин, правовий режим регулювання [1, с. 128].

Стан дослідження. В українській літературі загальнотеоретичним питанням інституту права сусідства (добросусідства) приділяється порівняно незначна увага, здебільшого у відповідних розділах підручників і коментарів ЗК України розглядаються практичні аспекти сучасного правового регулювання в цій сфері. Однак можна виділити публікації П.Ф. Кулинича, А.М. Мірошниченка, Д.В. Бусуйок, О.А. Лобова та деяких інших науковців. Окремо необхідно відзначити монографічне дослідження Т.О. Третяка з цієї тематики[2]. Також слід вказати на дослідження зарубіжних авторів (Ю.В. Винниченко, А.М. Андрєєв, Ф.О. Богатирьов, О.А. Поротикова та ін.).

Метою статті є розгляд загальних засад (принципів), які визначають зміст і спрямованість правового регулювання в рамках інституту права сусідства (добросусідства).

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на зміст сусідських відносин, цивілістичне походження і речово-правову природу права сусідства, а також приватноправовий характер сусідських відносин, принципи сусідського права (добросусідства) слід розглядати як похідні від принципів щодо здійснення суб'єктивних прав, насамперед – речових.

Що ж стосується принципів земельного права, то вивчення положень ст. 5 ЗК України та наукових досліджень із цього питання [2, с. 12] дає підстави зробити висновок, що їх вплив на регулювання сусідських відносин є достатньо обмеженим. У свою чергу, описані в літературі

[1] Автор схиляється до використання саме такої назви.

[2] Третяк Т.О. Добросусідство в земельному праві України : монографія. Київ : Алерта, 2019. 386 с.

принципи речового права також не можуть безпосередньо розглядатися як принципи права сусідства через істотні відмінності у їх правовій природі. Адже сьогодні в літературі загальноприйнятою є думка, що положення про право сусідства за своєю правовою природою є різновидом обмежень майнових прав, які пов'язуються не зі змістом цих прав, а з їх здійсненням.

У чинному ЦК України відсутні загальні положення щодо здійснення речових прав. У зв'язку з цим слід звернутися до загальних положень ст. 12 «Здійснення цивільних прав» і ст. 13 «Межі здійснення цивільних прав» ЦК України, а також спеціальних положень ст. 319 «Здійснення права власності» ЦК України.

Що стосується наукових досліджень із цього питання, то можна згадати праці В.П. Грибанова [3], О.О. Кота [4], Є.В. Вавиліна [5], Т.В. Дерюгіної [6] та ін.

Загалом, як відзначив О.О. Кот, у доктрині цивільного права немає єдності щодо системи принципів здійснення суб'єктивних прав [4, с. 58–59]. Однак вивчення досліджень і публікацій вказує, що як загальні принципи здійснення суб'єктивних прав, включаючи речові, найчастіше в різних інтерпретаціях розглядаються диспозитивність, недопущення зловживання правом, а також справедливість, розумність і добросовісність.

Визнання похідного характеру принципів права сусідства (добросусідства) від загальних принципів здійснення суб'єктивних прав, зокрема речових, зумовлює необхідність розглянути особливості їх прояву (деталізації) в цій сфері.

Якщо звернутися до наукових досліджень із питання загальних засад регулювання сусідських відносин, то П.Ф. Кулинич дійшов висновку, що їх відображено, насамперед, у ст. 103 ЗК України. На його думку, основне положення права добросусідства полягає в тому, що власники та землекористувачі зобов'язані обирати такі з можливих способів використання земельних ділянок відповідно до їх цільового призначення, за яких власникам і землекористувачам сусідніх земельних ділянок завдасться найменше незручностей [7, с. 27]. По суті йдеться про можливість здійснення виключно добросовісного й обґрунтованого впливу на сусідні земельні ділянки.

Також, на думку П.Ф. Кулинича, важливою вимогою права добросусідства є положення про збереження, а в разі необхідності, і відновлення спільних меж. Власники та користувачі суміжних земельних ділянок зобов'язані таким чином використовувати належні їм ділянки, щоб, по-перше, без дозволу не проникати на сусідні володіння, тобто протиправно не переходити за межу між власною та сусідньою ділянками, та, по-друге, підтримувати позначення такої межі в натурі (на місцевості) в належному стані [7, с. 28–29]. Загалом, на нашу думку, йдеться про необхідність дотримання та збереження фізичних меж земельних ділянок.

Ще однією вимогою добросусідства, на яку звертає увагу П.Ф. Кулинич, є обов'язок власників і користувачів сусідніх земельних ділянок співпрацювати під час вчинення дій, спрямованих на забезпечення прав на землю кожного з них (ч. 3 ст. 103 ЗК України) (хоча загалом це положення, на думку вказаного автора, є достатньо спірним) [7, с. 28–29].

А.М. Мірошниченко вважає, що для регулювання сусідських відносин важливе значення мають загальні положення ст. 13 ЦК України щодо меж здійснення цивільних прав. На його думку, землевласник, насамперед, зобов'язаний використовувати свою власність «розумно»; якщо ж власність використовується незаконно або «нерозумно», то власник несе відповідальність за шкоду, заподіяну іншим [8, с. 279–280]. Іншими словами, також ставиться питання про необхідність забезпечення добросовісності та розумності у здійсненні впливу на сусідні земельні ділянки, що є підставою для визнання такого впливу правомірним.

Достатньо детально до розгляду питання про принципи правового регулювання досліджуваних відносин свого часу підійшов І.Б. Новицький. Він намагався їх виділити, виходячи з наявних тоді теоретичних розробок та іноземного досвіду правового регулювання [9, с. 11]. З-поміж іншого, акцент здійснювався на таких моментах, як: визнання правомірним впливу на сусідні володіння; недопустимість «тілесного вторгнення (проникнення)» на сусідню земельну ділянку; взаємне забезпечення співмірності впливу на сусідні володіння; врахування у вирішенні питання про усунення шкідливого впливу на сусідні володіння та компенсацію його наслідків характеру господарської діяльності суб'єкта, що цей вплив спричиняє, та надання переваги тому суб'єкту, який раніше розпочав використання земельної ділянки. Зокрема, передбачалося застосування спеціальних правил для регулювання впливів на сусідні володіння з боку промислових об'єктів [9, с. 12–19].

На нашу думку, з огляду на викладене вище можна виділити такі принципи інституту права сусідства (добросусідства):

– Непорушність меж земельної ділянки та збереження межових знаків. Вважаємо, що це один із найголовніших принципів правового регулювання сусідських відносин. Не випадково чи не найбільш давні норми права сусідства, закріплені в пам'ятках римського приватного права, також стосувалися порушення меж земельних ділянок [10, с. 303].

Якщо сьогодні звернутися до чинного законодавства нашої держави, то з 7 статей глави 17 «Добросусідство» ЗК України 5 статей присвячені регулюванню відносин, пов'язаних із дотриманням меж земельних ділянок (ст. 105–109). Вивчення правового регулювання сусідських відносин в інших державах також вказує на наявність у їх законодавствах достатньо аналогічних за своїм змістом правових норм.

Чітке розмежування сусідніх земельних ділянок і встановлення межових знаків – це передумова для налагодження дійсно добросусідських відносин, оскільки усуваються передумови для виникнення спорів щодо фізичних (просторових) меж у здійсненні прав на земельні ділянки та користування ними. І навпаки – посягання на межі земельної ділянки (їх порушення або усунення межових знаків) свідчить про порушення відповідних норм і виникнення спору між сусідами. На це вказує і І.І. Каракаш: чітке розмежування земельних ділянок є передумовою збереження добросусідських відносин між володільцями суміжних земельних ділянок і недопущення спорів між ними [11, с. 80].

З погляду теорії, цей принцип правового регулювання сусідських відносин можна розглядатися як розвиток положень ст. 13 та 321 ЦК України.

– Правомірність здійснення допустимого опосередкованого сусідського впливу. Сама суть сусідських відносин полягає в тому, що використання одного об'єкта нерухомості зумовлює певний ефект (зазвичай негативний) на можливість експлуатації іншого об'єкта.

Подібний вплив з однієї ділянки на іншу може здійснюватися як природним чином (перетікання вод чи зсуви ґрунту на нижче розташовану ділянку, перенесення вітром опалого листя тощо), так і бути наслідком чиєїсь господарської діяльності (зміна ландшафту, затінення чи обмеження огляду внаслідок забудови, вплив шумом, димом, запахом та ін.).

Як відзначається в літературі, уникнути існування таких впливів навіть за нормальної експлуатації сусідньої нерухомості неможливо [12, с. 138]. Тому сьогодні на рівні як правової доктрини, так і практики правового регулювання загалом визнано неможливим повністю ізолювати певне володіння від сусідського впливу та визнано правомірним здійснювати такий вплив за умови його

допустимості, тобто якщо він не виходить за встановлені межі [13, с. 223–224]. Відповідно в законодавствах різних держав закріплені положення, які відображають це правило (див. § 908 Німецького цивільного уложення, ст. 378 ЦК Республіки Молдова, ст. 844 ЦК Італії та ін.).

Цей принцип, як і наступний, слід розглядати як деталізацію принципів добросовісності, розумності та справедливості у здійсненні суб'єктивних цивільних прав, а також недопущення зловживання ними.

– *Заборона недопустимого впливу на сусідні володіння.* Поряд із визнанням правомірності допустимого впливу на сусідні володіння, що передбачає обов'язок особи такий вплив терпіти, їй надається право забороняти сусідський вплив, який перевищує визначені межі. В українському законодавстві такий сусідський вплив визначено як неприпустимий, тобто такий, що не дозволяє власникам або землекористувачам сусідніх земельних ділянок використовувати їх за цільовим призначенням (ч. 2 ст. 103 ЗК України).

Принцип заборони недопустимого впливу проявляється в існуванні таких загальновизнаних положень права сусідства, які:

– надають право усувати недопустимий сусідський вплив. Так, за словами Д.В. Дождєва, якщо незручності, заподіяні сусідським впливом, перевищують «встановлені межі терпіння», то це розглядається як створення перешкод щодо користування майном і є підставою для звернення до суду з негаторним позовом або ж до інших компетентних органів із подібними за змістом вимогами [14, с. 383–384];

– надають право вживати превентивних заходів для запобігання такому впливу.

В українському законодавстві такі положення вміщені в ст. 104 ЗК України: власники та землекористувачі земельних ділянок можуть вимагати припинення діяльності на сусідній земельній ділянці, здійснення якої може призвести до шкідливого впливу на здоров'я людей, тварин, на повітря, земельні ділянки та ін. Загалом можна констатувати, що подібні положення щодо права запобігати недопустимому сусідському впливу є достатньо поширеними і містяться в законодавствах багатьох країн (ст. 172 ЦК Азербайджанської Республіки, ст. 197 ЦК Туркменістану, § 907 Німецького цивільного уложення, ст. 379 ЦК Республіки Молдова та ін.).

– *Забезпечення врівноважування інтересів (потреб) суб'єктів сусідських відносин.* Вказані вище принципи правомірності допустимого впливу та заборони недопустимого впливу на сусідні володіння породжують питання про межі, в яких сусідський вплив слід вважати правомірним.

Традиційна для романо-германської правової сім'ї концепція регулювання сусідських відносин передбачає створення системи детальних правил, покликаних фізично розділити сусідську власність (визначаються відстані між спорудами, стінами, деревами, огорожами, місцями здійснення окремих видів діяльності, рівні шуму тощо) [13, с. 220–223]. Однак практика правового регулювання вказує, що в такий спосіб повністю регламентувати сусідські відносини не вдається. Внаслідок цього у врегулюванні сусідських конфліктів доводиться керуватися не конкретними нормами, а загальними принципами правового регулювання. У західних країнах, за словами У. Маттеі, з цією метою застосовується, зокрема, принцип «розумного користування» [13, с. 210–211]. В умовах вітчизняної правової системи слід говорити про використання принципу справедливості, добросовісності та розумності.

Таким чином, в оцінці правомірності сусідського впливу визначальну роль відіграватиме наявність достатнього інтересу в діях особи та його значимість порівняно з інтересами інших осіб, що порушуються. У такому разі добросовісність може розглядатися як оцінка ставлення особи до своїх дій і їх наслідків, а справедливість і розумність дають змогу оцінити співвідношення за значимістю інтересів, які задовольняються та порушуються. А загалом проблема, як бачиться, полягає у збалансованості інтересів особи, що здійснює право, та інших осіб, яких це зачіпає.

– *Обов'язковість взаємної поваги та співпраці власників і користувачів сусідніх володінь.* Йдеться про поєднання двох взаємопов'язаних положень, виконання яких у підсумку зумовлює набуття відносинами володільців сусідніх об'єктів нерухомого майна характеру добросусідських, що розглядається як мета відповідного регулювання.

Що стосується практичного змісту положення щодо взаємної поваги сусідів, то, як відзначив І.Б. Новицький, сучасне право передбачає необхідність врахування у здійсненні свого права чужого інтересу [15, с. 12]. Вказане цілком вкладається в сучасне розуміння добросовісності як правового принципу. Зокрема, як вказує О.О. Кот, добросовісність як принцип здійснення суб'єктивних цивільних прав – це очікувана (передбачувана) за цих умов поведінка особи з розумно необхідною мірою чесності, надійності та врахуванням інтересів інших учасників правовідносин [6, с. 110].

Що стосується співпраці сусідів, то подібне положення прямо закріплене в українському законодавстві (ч. 3 ст. 103 ЗК України); також можна вказати декілька випадків, прямо передбачених чинним законодавством, коли співпраця сусідів є необхідною (ч. 1–2 ст. 106, ч. 2 ст. 108 ЗК України).

Обов'язок власників і володільців сусідніх земельних ділянок співпрацювати між собою слід розглядати в контексті положень ч. 4 ст. 319 ЦК України (власність зобов'язує), а подібна співпраця є необхідною в тих випадках, коли існує об'єктивна необхідність об'єднання зусиль власників сусідньої нерухомості для здійснення прав на нерухоме майно та захисту їх інтересів. Здійснення такої співпраці впливає на оцінку добросовісності дій особи у врегулюванні сусідських конфліктів, зокрема щодо врахування нею інтересів інших осіб.

Висновки. Норми, що складають інститут права сусідства (добросусідства), спрямовані на правове регулювання відносин власників і користувачів сусідніх об'єктів нерухомого майна (насамперед – земельних ділянок). Зміст і спрямованість такого правового регулювання визначається його основними засадами (принципами). За своєю сутністю вони, переважно, є конкретизацією таких загальних принципів, як дотримання добросовісності, розумності та справедливості у здійсненні суб'єктивних цивільних прав, а також недопущення зловживання ними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Чабаненко М.М. Загальна характеристика аграрно-правових інститутів. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2015. № 2. С. 127–131.

2. Книш В.В. Принципи земельного права України : автореф. дис. … канд. юрид. наук : 12.00.06 / НАН України, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2006. 20 с.

3. Грибанов В.П. Осуществление и защита гражданских прав. Москва : Статут, 2001. 411 с.

4. Кот О.О. Проблеми здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав : дис. ... док. юрид. наук : 12.00.03 / Нац. акад. правових наук України, Н.-д. ін-т приват. права і підприємництва ім. акад. Ф.Г. Бурчака. Київ, 2017. 550 с.

5. Вавилин Є.В. Осуществление и защита гражданских прав. Москва : Волтерс Клувер, 2009. 360 с.

6. Дерюгина Т.В. Теоретические проблемы в сфере осуществления субъективных гражданских прав : автореф. дис. ... док. юрид. наук : 12.00.03 / Академия народного хозяйства. Волгоград, 2010. 38 с.

7. Кулинич П.Ф. Право добросусідства за земельним законодавством України. *Земельне право України*. 2006. № 1. С. 25–33.
8. Мірошниченко А.М. Земельне право України : підручник. Київ : Алерта ; ЦУП, 2011. 678 с.
9. Новицкий И.Б. Общие пределы пользования смежными участками (Вторжение в соседскую сферу). *Право и жизнь*. 1924. Кн. 7/8. С. 10–21.
10. Покровський И.А. История римского права. Минск : Харвест, 2002. 528 с.
11. Каракаш И.И. Право собственности на землю и право землепользования в Украине : научно-практическое пособие. Киев : Истина, 2004. 216 с.
12. Халабуденко О.А. Имущественные права. Кн. 1: Вещное право. Кишинев : Междунар. независимый ун-т Молдовы, 2011. 305 с.
13. Маттеи У., Суханов Е.А. Основные положения права собственности. Москва : Юристъ, 1999. 384 с.
14. Дождев Д.В. Римское частное право : учебник. Москва : Издательство НОРМА, 2002. 784 с.
15. Новицкий И.Б. Право соседства. Рамки и значение проблемы. *Право и жизнь*. 1924. Кн. 5/6. С. 3–12.

УДК 349.6

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В ПРИРОДООХОРОННІЙ СФЕРІ

LEGAL PROBLEMS OF DECENTRALIZATION IN ENVIRONMENTAL SPHERE

Ткаченко О.М.,
аспірант кафедри аграрного, земельного
та екологічного права імені академіка В.З. Янчука
Національного університету біоресурсів і природокористування України

У статті розкриваються правові проблеми реалізації державної реформи децентралізації контрольно-наглядової функції в природоохоронній сфері. З'ясовано, що така децентралізація складається з двох завдань: 1) передачі низки контрольно-наглядових повноважень Державної екологічної інспекції органам місцевого самоврядування; 2) організація діяльності природоохоронних інспекторів (екологічних шерифів) на базі територіальних громад. Встановлено порушення термінів законодавчого врегулювання зазначених питань, а також неефективність передачі контрольно-наглядових повноважень на місцях громадським екологічним інспекторам.
Ключові слова: децентралізація, територіальна громада, природоохоронна сфера, контроль, нагляд, громадський екологічний інспектор.

В статье раскрываются правовые проблемы реализации государственной реформы децентрализации контрольно-надзорной функции в природоохранной сфере. Выяснено, что такая децентрализация состоит из двух задач: 1) передачи ряда контрольно-надзорных полномочий Государственной экологической инспекции органам местного самоуправления; 2) организация деятельности природоохранных инспекторов (экологических шерифов) на базе территориальных общин. Установлено нарушение сроков законодательного урегулирования указанных вопросов, а также неэффективность передачи контрольно-надзорных полномочий на местах общественным экологическим инспекторам.
Ключевые слова: децентрализация, территориальная община, природоохранная сфера, контроль, надзор, общественный экологический инспектор.

The article reveals the legal problems of implementation of the state reform of decentralization of control and supervision functions in the environmental sphere. It is revealed that such decentralization consists of two tasks: 1) the transfer of a number of control and supervisory powers of the State Environmental Inspectorate to local self-government bodies; 2) organization of activity of environmental inspectors (environmental sheriffs) on the basis of territorial communities. The violation of the terms of the legislative regulation of these issues, as well as the ineffectiveness of the transfer of control and supervision powers on the ground to public environmental inspectors, is established.
Key words: decentralization, territorial community, nature protection sphere, control, supervision, public ecological inspector.

Постановка проблеми. Протягом останніх п'яти років Україна активно впроваджує реформу місцевого самоврядування на основі європейських цінностей, зокрема положень Європейської хартії місцевого самоврядування, ратифікованої Законом України 15 липня 1997 р. № 452/97 [1], та з урахуванням українських особливостей і традицій розвитку місцевої демократії.

Ця реформа базується на принципах децентралізації влади та субсидіарності, тобто передачі повноважень органів виконавчої влади у відповідних сферах органам місцевого самоврядування та створенні належних матеріальних і фінансових умов задля забезпечення здійснення цих повноважень.

Розподіл повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на різних рівнях адміністративно-територіального устрою здійснюватиметься таким чином: 1) якомога більше повноважень повинні мати органи, що мають найтісніший контакт із людьми з метою найбільш успішної реалізації таких повноважень; 2) зазначені органи повинні мати необхідні організаційні, матеріальні та фінансові ресурси задля забезпечення обсягу та якості послуг, які надаються населенню, відповідно до державних соціальних стандартів і нормативів.

Правовою основою децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування є Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р [2].

Відповідно до цієї Концепції стратегічною метою децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування є створення і підтримка повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних і доступних адміністративних та соціальних послуг, становлення дієвих інститутів місцевої демократії, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Основними шляхами досягнення такої мети визначено відхід від централізованої моделі державного управління, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація повною мірою положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування.

Тому серед середньострокових цілей реалізації цієї Концепції визначено, зокрема, розмежування повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на засадах децентралізації влади, про ефек-